

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori: 2657 B. Lawndale av.
Office of publication: 2657 B. Lawndale av.
Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIV.

Čena lista: 25.00.

Entered as second-class matter January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 29. aprila (April 29) 1921.

Subscription \$5.00 Yearly.

STEV.—NUMBER 100.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ORGANIZIRANJE JEKLARSKIM DELAVCEV PRIGNE ZOPET.

ZACETKE KAMPANJE JE DOLOČEN 19. JUNIJA.

Glavni stan za kampanjo bo v Chicago.

Washington, D. C. — Če je jeklarski magnat Gary mišlil, da so jeklarski delavci premagani za vedno, ko so se po zadnji stavki podali na delo, ne da bi bila priznana organizacija jeklarskih delavcev, se je motil.

Zdaj se prikaže nova gibanje za organiziranje jeklarskih delavcev. Organizacija narodnih in mednarodnih strokovnih organizacij podpira predlog, da se zopet prične s kampanjo za organiziranje jeklarskih delavcev. Ta kampanja prične 19. junija, ko bo končana konvencija Ameriške delavske federacije v Denverju. Glavni stan za organiziranje jeklarskih delavcev bo ustanovljen v Chicago. Vodil bo na kampanjo Wm. V. Hannon, član eksekutive Mednarodnega društva strokovnikov, ker je tajnik odbora, ki ima izdelati vse priprave za organiziranje jeklarskih in železnarjskih delavcev.

Zadnje gibanje za organiziranje jeklarskih in železnarjskih delavcev je prineslo dobre izkušnje in bodočemu organizacijskemu odboru se bo lahko oprijeli napakam, ki so bile napravljene. Pravzaprav bo bodoče gibanje zopet korak naprej k uspešnemu delavski organizaciji in povzroči delavskega splošnega. O tem ni dvoma.

Jejarski magnat Gary se ni mogel upreti, ko so se organizirali jeklarski delavci in železnarjski delavci. Načrti menijo, da ranje se ni prišel čez, da govore.

TUDI TA POSTAVA NE BO POHVALA.

Albany, N. Y. — To je že stara reč, da hlini podjetniki ne marajo oddati stanovanj strankam, ki imajo otroke, med tem ko so stranke, ki imajo pet ali manj otrok, prav lahko dobile stanovanje.

Senator Nathan Straus Jr. je predložil zakon, ki določa, da je vsak hlini posestnik izvrši kampanjo prestopov, ki odkloni stranke stanovanja zaradi otrok. Guverner je ta zakon podpisal, tako da je zdaj veljaven.

Ta postava ne bo prinesla pomoči, ampak bo hlinim posestnikom napravila samo malo sitnosti. Preje je hlini posestnik direktno vprašal stranko, če ima otroke, in če je stranka odgovorila, da jih ima, so dobili stanovanja. Zdaj bodo hlini posestniki malo bolj previdni. Kar so prej izvedli naravnost, bodo odale izvolili po ovinkih.

Nemški vojni slovinci pred sodiščem prihodnjega meseca.

Berlin, 28. apr. — Sodna razprava proti nemškim vojnim slovincem, ki morajo biti kaznovani po določbi v mirovni pogodbi, prične 23. maja v Lipkem. Sedem sodnikov bo predsedovalo. Zanimljiv bo okrog 900 obtožencev in obravnava bo trajala dolgo časa. Podčastnik Heine, kapitan Mueller in prostak Neumann, ki so obtoženi mučenja angleških vojni ujetnikov, bodo prvi zaslišani. Iz Anglije pride 47 prič, ki bodo pričale proti obtožencem. Entente vlade bodo imale svoje zastopnike pri obravnavi. Mnogo obtožencev je zapustilo Nemčijo in nekaj je že umrlo.

VEŠE.

Chicago in okolice: V soboto nastala hladno. Temperatura v sedmih 24 urah: najvišja 55, najnižja 48. Sonce izide ob 5:30, zaide ob 7:48.

JEKLE RUDARJI V ALABAMI APELIRAJO NA DELAVCE ZA POMOČ.

Birmingham, Ala. — Izvrševalni odbor Alabamske delavske federacije je sklenil apelirati na vse delavske organizacije v Alabami za denarne prispevke, ki pojdejo v tedenski podporni sklad za izprte rudarje in njihove družine v premočinskih okoliših Alabame. Odbor je zaključil, da federacija prva prispeva \$500. Okrog 30.000 rudarjev je v težkem položaju.

DELAVSKA BANKA V PHILADELPHIJI, PA.

GLAVNICA BO ZNAŠALA STO MILJONOV DOLARJEV.

Banka delajo ogromne profitne posojila.

Philadelphia, Pa. — Tukaj se snuje delavska banka s glavnicno sto milijonov dolarjev. Prodanih bo pet milijonov delnic po dvajset dolarjev par vrednosti, če strokovno organizirani delavci izvrše svoj načrt. Banka bo sprejemala vloge od delavcev v vseh krajih Združenih držav.

Po ustanovitvi banke bo podvzet nadaljni korak, da se odvzame moč velikim finančnim in podjetniškim interesom za izkoriščanje ameriških delavcev in delavk. Pametni delavski voditelji so že zdavnaj spoznali resnico, da delavske hranilne vloge, naložbe v bankah privatnih veleindustrijskih, služijo za poročanje delavcev v velikih industrijskih in trgovskih podjetjih. Če se delavci vložijo v banko en milijon dolarjev in prejmejo po 3½ od sto obresti, tedaj ima banka moč, da posojuje ta denar za štirikrat povzeto vsoto. En milijon dolarjev delavskega prihranka omogoči, da banka lahko posodi štiri milijone dolarjev na obresti po šest od sto.

Zdaj računite in prišli boste do zaključka, da so vlagatelji prejeli pet in trideset tisoč dolarjev na obrestih, banka pa je prejela od posojila dve sto štirideset tisoč dolarjev na obrestih.

Ogromen profit, ki so ga pridelali delavski prihranki, služi, da se odebli sveta reč, ki ji pravijo "kapital". Namen nove banke je torej, da se delavski prihranki zbirajo v delavskih rokah in da ne služijo več proti delavcem, ki so jih prihranili.

Delavci, to je vsi delavci — ročni in umaki — imajo vloženi v vseh bankah v Združenih državah več milijard dolarjev. Namen ustanovitve delavske banke je, da se ves ta ogromni kapital osredotoči v delavski banki in da se porabi v korist delavstvu. Kaj ta načrt pomeni za delavce, govori strah, ki je nastal v finančnih krogih, ki so izvedli, da nameravajo delavci ustanoviti svojo banko.

Narodna ko-operativna banka bratovščine železnarjskih strojevodij je lani poleti odprla vrata v Clevelandu s glavnicno enega milijona dolarjev. Zdaj je v tej banki vloženi že več milijonov dolarjev in pretečeni teden je ta banka podpisala za petdeset tisoč dolarjev obvezne države Severne Dakote, katerih finančni baroni niso hoteli razpečati, ker te obveznice služijo za obratovanje ljudskih podjetij v Severni Dakoti.

Povdarja se, da so delavski prihranki tako veliki, če bi jih delavci porabili zase, da lahko s njimi kupijo več železnice in lahko začnejo in obratujejo tisoče velikih tovarn, ali pa služijo kot kapital za velika nova podjetja.

SPOPAD MED SOCIALISTI IN MONARHISTI V BERLINU.

Besedna bitka v parlamentu zaradi note Združenim državam.

KAJZE BI BIL V SLOVAJU ZMAJE ZAHTEVAL STO MILJARD DOLARJEV OD ŠKODNINE.

Berlin, 28. apr. — Med neodvisnimi socialisti in monarhisti v nemškem parlamentu je bila večeraj furiozna besedna bitka zaradi odškodninske note, katero je vlada poslala v Washington. Med debato so letelo kričim pasovke "pes, izdajalec, alepar, hinavec, lažnik, hudičev pes" itd.

Burja je zatulila, ko je neodvisen socialist Rudolf Breitscheid, ki je zagovarjal noto, naslovljeno na predsednika Hardinga, vprašal zbornice: "Kaj mislite, kakšno odškodnino bi bila zahtevala Nemčija, da je zmagal kajzer Viljem, katastrofa našega naroda, katerega nacionalistična stranka (monarhisti) se vedno ljubi in obožuje?" Na to je nadaljeval: "Ker sem bil član odbora za vnanje zadeve, sem videl kajzerjeve mirovne pogoje. Viljem bi bil zahteval 30 milijard dolarjev od Amerike, 40 milijard od Francije in 30 milijard od Anglije, skupaj sto milijard dolarjev — ne nemških mark, temveč ameriških dolarjev — odškodnino, to je osemkrat več kolikor zahteva entente od Nemčije."

Poslanci so strmel valed tega odkritja. Breitscheid je pa rekel dalje: "Kaj pa gleda državljani Belgije in severne Francije? Ne mislim uničevanja krajev v vojne svrhe, temveč pustošenje industrij v interesu nemških kapitalistov. Stinnes naj odgovori."

Hugo Stinnes, nemški milijarder in car nemških industrij, ki je tudi poslanec, je vstal in nekaj kričal: "Ne mislim Stinnesa osebno," je nadaljeval Breitscheid, "temveč vse Stinnesovo skupino vojniških spekulantov, ki so zakrili njihovo destrukcijo in nemško ljudstvo mora zdaj plačevati dolge in odškodnino, za katero so oni odgovorni."

Breitscheid je prijel monarhiste brez rokavice tudi zaradi njihovih demonstracij pri pogrebu bivše cesarice. "Kaj si naj misli svet o republikanski Nemčiji, ko je zri na vaše demonstracije? Kaj si mislijo Američani o vaših častnikih, ki so napadli in brutalno pretepli dva ameriška državljana, moža in ženo, ki sta le gledala pogreb, katerega ste premenili v monarhistično demonstracijo?"

Monarhisti so nato v znamenju protesta zapustili zbornico; ostal je samo eden, ki je smrčal.

Zbornica je odločila dakazijo o odškodninskih protipogojih, kar vladi zelo prija.

MOŽJE PORAZILI SENE V VOLILNEM BOJU.

Mullan, Idaho. — Pri tukajšnjih občinskih volitvah, ki so se vršile zadnji tork, sta bili dve stranki v boju, moška in ženska stranka — in možje so zmagali s majhno večino. Žene, ki so kandidirale, so obtožile staro upravo, da je dala igralcem za denar in prodajalcem opojnih pijač preveč svobode. Program žen je bil: proč z igralnicami in gostilnami! Kljub temu so bile porazene.

Vlada diktatorja Leguije v Peruviji je na robu finančnega bankrota.

Nova banka bo najbrž poznana v javnosti pod imenom Producers' Co-operative Bank of American Branches. Glavni stan bo v tem mestu, njene podružnice bodo odprte v mnogih drugih mestih križem Združenih držav.

BANKA ŽELEZNIČARJEV JE KUPILA ZA \$50.000 NORTH DAKOTSKIH BONDŮV.

Chicago, Ill. — Banka, katero je ustanovila bratovščina železnarjskih strojevodij v Clevelandu, O., je kupila za \$50.000 dražinskih bondov Severne Dakote, katere je bojkotiral bankirski trust v Wall Streetu. — Delavske unije v Chicagu so podpisale za \$20.000 severnodakotskih bondov. Bondi so na prodaj direktno ljudstvu.

ŽELEZNIČARJI ZASTAVI VAŽNO VPRAŠANJE.

NA TO VPRAŠANJE ZAHTEVAJO ODGOVOR.

Narodna ko-operativna banka je pragnela odobriti železnarjske organizacije in Arkansasa.

Washington, D. C. (Federated Press). — Ali lahko železnarjski upravitelj, imenovan od zveznega sodnika, organizira društvo za deportiranje odbojnikov strokovne organizacije in štrajkarjev, stalno naseljenih, ne da bi bil kaznovan?

To je konkretno vprašanje, predloženo predsedniku Hardingu in senatorju Cummins, predsednika senatnega odbora v zadevah meddržavne trgovske komisije, predloženo po zastopniških listinah železnarjskih organizacij, ki so bili dne 8. aprila oboroženi in od pijače podžigali drhal, katere se je obrala na račun železnarjske družbe in s pomočjo železnarjskega vlada, deportirani iz Harrisona, Ark.

Imenani pa niso bili le zastopniki železnarjskih organizacij, ampak oni izjavljajo, da bodo deportirani tudi železnarji, preje seposlani pri Missouri & North Arkansas železnici in zdaj na stavki, da ostane veljavna odredba železnarjskega delavskega odbora, če ne nastopi vlada. In prepričali skelje te oborožene drhali.

Zadevo so sporočili predsedniku Hardingu v enournem intervjuju Martin C. Carey, podpredsednik Bratovščine upraviteljskih, L. M. ddy, podpredsednik Bratovščine brzojavnih uslužbencev, in W. E. Horn, zastopnik v železnarjskem uslužbenem departmentu Ameriške delavske federacije. Na predsednika je poročilo napravilo vtis. Senator Cummins je po zaslišanju faktov obljubil strogo preiskavo po senatnem odloku za zadeve meddržavne trgovske komisije, ki prične preiskavati železnarjske finančne in razmere prvega maja.

"Sodniški upravitelj in drugi uradniki Missouri & North Arkansas železnice," so izjavili Carey in njegovi tovariši, "nastopajo vedno kot agenti sodišča, niso le izjavili, da se ne odražajo na transportni zakon in odlok železnarjskega delavskega odbora, ampak so organizirali takozvano "Obrambno društvo" iz biznismenov, advokatov in drugih prebivalcev v mestih ob železnici in krabli so organizacijo za podviranje in ustrahovanje članov naše organizacije."

"V sredo dne 6. aprila je sodniški upravitelj odredil brzodne vlake na železnici, ki so zbrali drhal, broječe šest sto glav, članov "Obrambnega društva," na železniki posesti v Harrisonu. Dokaz v naših rokah govore, da je bila drhal oborožena in liberalno založena s opojnimi pijačami. Ko je bila drhal navdušena od voditeljev društva s podžigajočimi govorji, je odšla proti hotelu, kjer so bili nastanjeni zastopniki organiziranih delavstva. Po kratkem parlamentarnem v lastnikom hotelu je bil imenovan komitej enajst članov, da nas obvesti, da moramo takoj zapustiti državo."

"Povedali so nam, da nam niso dovoljena poljanjevanja ali obramba, in z orožjem v roki se je nam povedalo, da pride naslednji križem Združenih držav. (Dalje na 2. strani.)"

Majski manifest strokovne internacionale.

Amsterdam, 24. apr. — Eksekutiva Mednarodne zveze strokovnih uni je izdala manifest na delavce vseh dežel, da na prvi maj manifestirajo za socializiranje industrij in druge zahteve v korist svojega razreda.

Manifest ima sledečo vsebino: "Trideset let se že zbirajo delavci vseh dežel prvega maja, da pregledajo svoje bojne vrste, pokažejo svojo solidarnost in povzdignejo svoj grmeči glas za svoje pravice. Letošnja demonstracija mora pa biti večja kot kdaj prej."

Reakcija v vseh deželah je predrano dvignila svojo glavo. Odpor buržoazije proti pravičnim zahtevam delavstva je vedno večji. Preganjajo razredno zavestnih organiziranih delavcev po vladah je vedno bolj okrutnejše. Velike finančne sile so na delu, da spravijo vse vlade po svojo kontrolo. Spominimo se terorizma nad našimi delavskimi brati na Ogrskem, Etnakem, v Španiji itd. Pogledimo divjanje reakcije skoraj v vseh državah proti socialnim reformam, posebno pa proti akcijam delavstva. Pogledimo, kaj delajo voditelji lige narodov, ki rešujejo vprašanje gospodarske rekonstrukcije v Evropi, problem valute in distribucije strovin.

Kaj se brigajo ti gospodje, ako povzročajo vedno večjo brezposelnost in bado med delavci? Namogo da bi kakor mogoče hitro omajili brezdelje s konsolidacijo in teletizacijo distribucije strovin in povečanje distribucije strovin, so povzročili, da narasla brezposelnost na primer med rudarji v Angliji, Franciji, Belgiji in Holandiji, ker so prisilili nemške ru-

darje, da morajo delati prekomerno čez čas.

Buržoazija v vseh deželah se krčevito upira socializiranju proizvodnih sredstev.

Urgiramo torej delavce, da si postavijo prvi maj kot začetno točko aktivnega dela za doseg tistih zahtev, ki so jih formulirali organizirani delavci vseh dežel, zastopanih na kongresu v Londonu v novembru 1920. Te zahteve so:

- socializiranje zemlje in sredstev proizvodnje;
- uvajanje razsoluj washingtonske konvencije;
- odprava brezposelnosti s primerno razdelitvijo surovin;
- svetovni mir;
- akcija proti militarizmu.

Prvi maj naj bo posvečen propagandi za te zahteve. Metoda propagande in način demonstracij se prepustita organizacijam v vsaki državi po ukrepu njihovih odborov.

Razredna solidarnost proti kapitalistični diktaturi!

Konsolidirana akcija za svetovni mir!

Nepremagljiva moč delavstva za odpravo sužnosti!

Sodržaj! Glejte, da se milijoni delavcev, organiziranih v Mednarodni zvezi strokovnih uni, krečejo kot en moč za stopnjo življenja, ki je dostojna človeka.

Živela mednarodna delavska solidarnost!

Mednarodna zveza strokovnih uni.

J. H. Thomas, nadgostni pred. L. Jouhaux, prvi podpredsednik. C. Mortens, drugi podpredsednik. Edo Flamen, J. Oudegeest, tajnika.

FRANCOZI BI RADI OKUPIRALI BERLIN.

Harding ne bo izročil nemških protipogojev ententi, ako so nasprejemljivi.

ODŠKODNINA ZA V VOJNI STORJENO ŠKODO KNARA 132 MILJARD.

Paris, 28. apr. — Danes se poroča, da so francoski militaristični krogi izdelali načrt za okupacijo Berlina. Zasedba doline Ruhe je prvi korak protidržanja proti Berlinu. Kader pridejo francoske čete v Berlin, namerava Francija predlagati novo mirovno konferenco v glavnem mestu Nemčije, in če se sklepe, bo Nemčija prisiljena podpisati "berlinsko pogodbo", v kateri ne bo konvencija lige narodov niti nobene druge točke, s katero se ne strinja Francija in Združene države.

Francoski militaristi in diplomati, ki so sagnali krič "v Berlin!", pravijo, da sedanja versalska pogodba je brez vrednosti, ker je noče ratificirati Amerika. Zato je treba narediti drugo pogodbo, v kateri bo reka Ren severna meja Francije. To mejo je zagovarjal maršal Foch že od začetka premirja kot edino "varno mejo" za Francijo.

Bizand je večerj brzojavil francoskemu poslaniku v Washingtonu, da so nemški reparacijski protipogoj absolutno nasprejemljivi. Maršal Foch je prejel navodila, da naj pripravi vse potrebno za invazijo doline Ruhe v poudeljek jutraj. V načrtu je tudi okupacija Frankfurtu in francoska flota bo blokirala pristanišči mesti Hamburg in Bremen. Koliko vojaštva bo Francija uporabila za novo invazijo Nemčije, se ne ve, vendar pa je gotovo, da bo najmanj 100.000 moč na pohodu. V slučaju, da se Nemci upro z orožjem, pošlje generalni (Dalje na 2. strani.)

STAVKA RUDARJEV V ANGLIJI GRE H KONCU.

Nameranja kažejo, da pride kompromis med rudarji in vlado.

VELIKO POMANJKANJE PREMAGA IN NARASČANJE BREZPOSLELNOSTI.

London, 28. apr. — Stavka rudarjev, ki traja brez malega že mesec dni, se vsekakor bliža svoji koncu. Danes se poroča, da so rudarji na večerajni konferenci s zastopniki vlade in lastnikov rudnikov privolili v znižanje mende za dva šilinga dnevno s pogojem, da vlada plačuje rudarjem državno podporo za toliko časa, dokler se premogovniki ne opomorejo iz krize. Državna podpora bo znašala okrog pol milijona sterlingov (\$2.500.000) mesečno.

Drugi kompromisni zaključki še niso znani. Eksekutiva rudarjev je sklenila dati vse zaključke rudarjem na splošno glasovanje a priporočilom, da jih sprejmejo. Rudarji imajo torej zadnje besedo.

Stavka je povzročila veliko pomanjkanje premoga. Stevilo tovornih vlakov je zopet znižano in danes je bil zelo omejen obrat tramvajev in podzemne železnice v Londonu. — Brezposelnost narasla skokoma; vsak teden narasla armada brezposelnih približno za 8000 delavcev. V Birminghamu je več ko 100.000 moč brez dela.

Austen Chamberlain vodja unionistov (reakcionarjev) v parlamentu, je dejal moči pri neki pojedini v Londonu, da Angliji grozi dvojna nevarnost: tajne sile, ki delujejo za ustanovitev sovjetov na Angleškem, in narasla moč laburistične stranke.

— Dvajset britskih letalcev je doseglo v Tokijo, kjer bodo po-udevali Japonce v avijastiki.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inšertatve \$8.00.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v obljepu n. pr. (March 21-22) poleg zaloge izpisa in naslova pomeni, da vam je s tem darom potekla naročnina. Posredite jo pravilno, da se vam ne uveljavlja.

PREMIJE V MESNI INDUSTRIJI.

Rezultat konference v Washingtonu v delavskem departmentu, katere so se udeležili zastopniki klavniških delavcev in mesarskih baronov, je šestmesečno premirje. Delavci so pristali na znižanje mezde, mesarski podjetniki so pa morali popustiti od podaljšanega delavnika in osemurni delavnik ostane še v veljavi saj do jeseni, dokler je veljaven sedanji sporazum. Zvezni sodnik Alschuler ostane še nadalje razsodnik v vseh spornih zadevah med klavniškimi delavci in mesarskimi podjetniki.

Sporazum, ki se je dosegel, proglašajo nekateri za delavsko zmago, ker je dokazano, da so mesarski podjetniki prelomili namenoma podpisano pogodbo. Podjetniki so morali pristati na osemurni delavnik, pa tudi mezde niso mogli znižati po svoji želji. Njih namen je bil, da se zniža mezda od ure za navadne delavce od 53 centov na 35, zdaj je pa bila znižana le na 45 centov. Z moralnega stališča je zmaga na strani delavcev, na gospodarskem polju so pa morali delavci napraviti nekaj popusta.

Mesarski baroni ne poznajo moralnih ujedov. Za moralne poraze se mesarski baroni ne brigajo dosti. Pri njih štejejo največ gnotni porazi in pridobitve.

Gnotni neuspehi za mesarske barone so bili:

Osemurni delavnik ostane.

Za čezurno delo se plačuje mezda in pol.

Določba, ki protežira stare delavce, ostane v veljavi.

Mesarski podjetniki ne smejo preganjati neopetega klavniškega delavca, ki je delaven za strokovno organizacijo.

Gmoten uspeh so mesarski baroni dosegli le pri uravnavni meze. Stalna mezda od ure se zniža za osem centov, mezda za delo od kosa pa za dvanajst odstotkov.

V novi pogodbi ni nobene določbe, ki določa kazen za stranko, ki se ne ravna po nji, kakor ni bilo v originalni pogodbi take določbe. Odvisno je torej od dobre volje mesarskih podjetnikov, da se ravna po pogodbi.

Če bi bila v novi pogodbi kazenska določba za stranko, ki prelomi pogodbo, bi bila to pridobitev za delavce, kajti mesarji bi morali v jeseni pred sodnika Alschulerja, če bi hoteli spremeniti delovne razmere ali pa znižati mezdo. Ker ni take določbe, se lahko poslužijo ravno take taktike, kakor letošnjo spomlad. Z drugimi besedami to pomeni, da napovejo znižanje mezde in po tem se naj delavci sami trudijo, kot vedo in znajo, da se želje mesarskih podjetnikov ne spolnijo.

Šestmesečno premirje je prišlo delavcem ravno tako dobro kot mesarjem. Pripravijo se lahko za jesen, da ne bodo tako neopreparirani, kot so bili zdaj, ko so mesarski baroni prešli v ofenzivo. In dolžnost delavcev je, da ta čas primerno izrabijo in se pripravijo, kajti če tega ne storijo, bodo mesarski baroni v jeseni zopet pripravljeni, da udarijo po delavcih.

TRI MILJONE ZA DRŽAVNO POLICIJO.

Newjersejska legislatura je sprejela še enkrat predlogo za ustanovitev državne policije, čeprav jo je governor Edwards vetiral. Ker pa državni policaji ne žive samo od svežega zraka, nagi tudi ne hodijo, konji in orožje stane denar, je poleg dovolila še tri milijone dolarjev za državno policijo.

Lepa vsota je to, ki pojde vsako leto za državno policijo, dokler ne bo zakon preklican. Če bi ta denar prišel od ljudi, ki so najbolj glasno kričali, da je državna policija potrebna, tedaj bi se ne bila predloga velika nesreča za farmarje. Ali denar za vzdrževanje državne policije bo prišel od davkoplačevalcev. Pri davkih se bo pobiral denar za vzdrževanje državne policije.

Kadar bodo prvokrat davki povišani zaradi državne policije, tedaj bodo davkoplačevalci prišli do spoznanja, da je državna policija precej draga reč. Ali to je šele začetek tri milijone dolarjev! Prav lahko se izkaže, da je ta vsota premajhna in treba bo nakazati nov denar. Davčna butara se bo povečala, ali ljudstvu se bodo močje odprle oči, kakšne zakonodajce je poslalo v državno legislacijo, in pri prihodnjih volitvah bo malo bolj previdno pri izbiranju zakonodajcev.

Naši diletantski odri.

"POHUJANJE V DOLINI ŠENTFLORIJSKI."

Slovensko dramatično društvo v Chicagu, katerega člani so večinoma člani socialističnega kluba št. 1 J82, je priredilo dne 24. aprila popoldne v ČSPS dvorani Cankarjevo dramo (farsa v treh dejanjih) "Pohujanje v dolini šentflorijanski."

Da je društvo izbralo to igro, je znamenje, da ima v svoje moči zaupanje; kajti ta igra ni lahka niti za izkušene igralce, kaj se za diletante. Vloge v tej igri imajo opraviti s karakterji, ki imajo izraziti notranje človeške čute — duševne nianse in metamorfoze — čute, ki so se ali vladajo ali ne uveljavljajo v družbi (dolini) prisiljeni, ali pa se manifestirajo kot impulsi prirodnih in nekontroliranih instinktov, o katerih trdijo puritanci, svetohlini in rodoljubni filistri, da izvirajo od hudiča, a niso nič drugega kot telesna in duševna degeneracija, ki jih ustvarjajo razmere, za katere so v veliki meri odgovorni ljudje sami, ne pa kak hudič. Efekt in morala te igre se pokaže v tretjem dejanju, ko je hudič, kateremu se pripisuje pohujšanje — tako namreč kroži po dolini beseda — ogoljufan in razočaran. Obdolžev je pohujšanje, ali tjaštel je, da je bilo v šentflorijanski že vae pohujšano, predno je prišlo, in da vladajo tega ni mogel ničesar več pohujšati. Svoj alibi je doprinesel hudič, ko ga je potegnil Kristof Kobar, imenovan Peter, umetnik in razbojnik, a avtor ljubilo Jacinto. Pri tej priliki spoznajo tudi šentflorijanski rodoljubi, kako se bili potegnjeni — in s tem je farsa ilustrirana.

Nekateri zdravniki zdravijo svoje paciente z vodo, drugi s koreninami, tretji s masli in oblonki, doktor Cankar pa je zdravil svoj na duhu in telesu bolni narod na ta način, da ga je fotografiral, in mu je izročil aliko — to kar je. To pa ni lahko naloga, kajti družbo ali narod ni mogoče zdraviti z oblonki, na zunaj; poprava mora priti od znotraj, in kdaj je dostikrat potegnjem na ta način, kakor so bili potegnjeni v dolini šentflorijanski, se lahko reče, da se bo prej ali slej odpravil. Pohujšanje je bilo odkrito, toda šentflorijanski rodoljubi so se naivno spogledovali in vpraševali, od kod prihaja, kajti v svoji moralno poburjeni krščanski odgoji so iskali pohujšiliveca vedno tam, kjer ga ni bilo.

V prisrčni te satirične drame igrajo glavno vlogo ženske, plača in bojazen, da se ne izve o grehu, zato se tudi tiste, ki vado o grehu, podkupuje z denarjem. In ko gleda človek zamaknjeno v te prizore, se mu zdi, da je ta šentflorijanska dolina vaspovod, kjer prebivajo puritanci in krščansko ambledni hlinavski ljudje. Zato bi lahko rekli, da je igra komopolitičnega značaja in porabna za vsak oder, kjerkoli.

Potek igre po dejanjih je sledeči: Prvo dejanje se vrši v županovi hiši, kjer so zbrani rodoljubni mošje iz doline šentflorijanske in se pripravljajo, kako bi storili konec pohujšanju, ki se je bilo pojavilo v dolini. Naenkrat pride mednje hudič v podobi francoskega tuca in jim tako zapeljivo opiše pohujšanje, da bi se naenkrat vsi pohujšali in se drug za drugim izmuzavajo, da bi si ogledali žensko, ki ima "gole roke in ramena." Župan se tega zave v zadnjem hipu in pridrži stare grešnice — raven daccarja, ki mu uide skozi vrata — in jih pošlje domov, na niti privezane, da bi drug drugoga strašili pred pohujšanjem. Ravno predno odidejo rodoljubni domov pa pade v kremo lokavi Peter, umetnik in razbojnik ter si zasusi župana, županj in daccarja, ker je spoznal njihove grehe petindvajset let. Dejanje se vrši sveci.

Drugo dejanje se vrši pri Petru v kolibi, ki je polna navlake. Umetnik in razbojnik Kristof Kobar, ki si je nadel to ime samo, modruje s svojo ljubico Jacinto, čakajo gostov — častitih rodoljubov iz doline šentflorijanske — katere si je podrgel s pomočjo njihovih grehov. Pa pride hudič in se priprava s Petrom, boječ se, da je umetnik tudi njega prevadil. Hudič bi rad imel še lepa Jacinto, toda Peter ga požene iz kolibe. Nato pridejo rodoljubi, vsi po vrsti in dajejo darove ter

padajo kot tlačani Jacinti — "pohujšanju" — pod noge in poljubljajo njene šolne. Naposled pride pravi Peter, nezakonika sirota iz doline šentflorijanske, in Peter s napačnim imenom si podvrže tudi njega. Dejanje se vrši o polnoči.

Tretje dejanje se vrši v dvorani namišljenega Petra. Rodoljubi in rodoljubkinje zopet pridejo, to pot jih je povabil Peter na svatbo. Zabavajo se, veselo in pišejo ter delajo razbojniku Petru — poklone. Edini hudič je klavir, ker se še vedno boji, da je osleparjen. Peter in Jacinta vstopita v največjem sijaju in vse se njima klanja. V momentu največjega slavlja in prijetnega razpoloženja zapleše Jacinta zapeljiv ples in rodoljubi se ob tej priliki kar tope blaženosti in zapeljivosti. Ali kakor hitro se zavedo, ni Petra niti Jacinte več med njimi. Izginila sta, in sedaj hudič spozna, da je navihani Peter — Kristof Kobar potegnil za nos ne samo vse dolino šentflorijansko, temveč tudi hudiča samega. Stari grešniki in grešnice se hitro strežejo in s hlinavsko zaviti očmi, obrnjenimi proti nebu zapoje pobožno pesem:

Alojziji sveti, cvet mladosti, izgled prelepi nam si ti; poslušaj pazno nauk svetosti, pobožno te ga mat' uči ...

To storo šentflorijancev v nadi, da je s tem vse rešeno in da je njihovo pohujšanje oprano. Tako so bili naučeni iz krščanskega nauka. S tem zastor pade, in zaključek farsa je izvršen.

Sedaj pa par besed o igralcih. — Glavno vlogo pri igri imajo Kristof Kobar, njegova ljubica Jacinta, župan, hudič, učitelj in daccar. In prav te vloge so igrali dobro izvajali, med tem ko je bilo videti pri igralcih s manjšimi vlogami več neoketnosti. Par izkušenj več bi se neoketnosti izgladilo. Nastop Mr. Joška Ovna kot Kristofa Kobara je bil primeren; njegova oprava in sploh vsa zunanost, ki ima odgovarjati umetniku, je bila prav dobro zadeta. Dobro je izvajala svojo vlogo Mrs. Mae Molek kot Jacinta, le da se je njena izgovarjava slišala pri daljših konverzacijah malo preveč kot deklaracija; toda to bi se dalo pri večkratnem nastopanju izgladiti. Toda zapeljiv ples, ki ga je plesala pred rodoljubi iz šentflorijanske doline, bi bil za kakšno mesteco, kjer nimajo vaudevillov, lahka res zapeljiv. V Chicagu je s to rečjo seveda drugače. Naše živce nam je utrdila sedanja moda kratkih ženskih kril in vaudevill, tako da o kakšnem pohujšanju ali zapeljivosti niti govora ni. To pa le osvetljuje pomen Cankarjeve drame, kajti če bi imeli v dolini šentflorijanski vaudevill in tako modo, kakor jo imajo Amerikanci, bi bilo manj pohujšanja in manj greha. Vse temu bi lahko igrali Cankarjevo farsa tudi v kakšnem tukajšnjem odličnem gledališču; saj je znano, da imamo tudi med Amerikanci take puritanke in svetohlince, kot jih ima dolina šentflorijanska. Z diletantsko umetniškega stališča je treba priznati, da ima Mrs. Molekova za "zapeljivo" plesno talent, in če priredi dramatično društvo zopet kakšno tako igro, ki ima v svojem tekstu tak ples, naj jo odmeri zopet njej. — Dobro je izvršil svojo vlogo tudi hudič v osebi Mr. Friderika Zalaznika. Njegove kretnje so bile neopretrane in odgovarjajoče vlogi, ki je imel kot tuje in hudič v dolini šentflorijanski v prepreganju mrež, v katere bi imele padati njegove žrvice, kar pa je bilo še opravičeno brez njega.

Prav dobro je izvajal vlogo župana in vrhovnega čuvaja šentflorijanske doline Mr. John Olip. Njegova, županu primerna postava, njegova oprava in njegove kretnje in razložno govorjenje, s dobrimi gestami podprta besede, so delale prav dober vtis varuha časti in nosilca bandera doline šentflorijanske. — Dobro se je držal svoje odmerjene vloge tudi daccar v osebi Mr. F. Godine. — Vloge so bile dobro razdeljene — in kar je glavno: igralci so se jih dobro naučili. Mr. Zalaznik je tudi dobro osimkal karakterje in izbral opravo za oder, kakor bi storil vsak izkušen režiser. Morda je do večjega uspeha pripomoglo tudi pazno in razločno čitanje vlog — to je šepetanje. Vse take reči štejejo za sijajnejši izpad igre mnogo. Ne sme se pozabiti seveda, da so do konca

uspeha pripomogli razni drugi člani, ki so dali na razpolago opremljeno za oder.

Vzeto vse v poštev, je dramatično društvo v Chicagu s tem nastopom pokazalo, da ima dovolj sposobnega osebja za prireditve tudi težjih iger.

Dali je občinstvo razumele to igro ali je ni, ni tako važno; občinstvo je treba navajati tudi na teže razumljive stvari, vgalati ga in pripravljati na razumevanje. Če ne bo razumevalo igrar ob prvi priliki, ji bo sledilo ob drugi toliko intenzivnejše. Drame naloga je vzgajati, ne samo umetnost, ki naj služi sama sebi, temveč da podaja duševne učinke, in kjer je potrebna tudi usilitev. Pri nas so zasled najbolj potrebni duševni ožiki in volvi — pozneje pridejo vtiki. Pri tej vzvišeni nalogi je potrebno, da podpira dramatično društvo v Chicagu vsak zavezanec Slovenec in Slovenka v Chicagu in okolici.

Rečeno je bilo, da priredi slovdram društvo v Chicagu v prihodnji sezoni več iger zaporedoma. Mi, ki opazujemo te kavalije sile na polju slovdramatike v Chicagu s galerije, nimamo nič drugega dodati kakor: Le naprej, po zasrti poti, in občinstvo vam bo za vsak nadaljni korak v tej smeri iskrenovalo svojo hvalečnost s tem, da bo vaše priredbe poselelo še v večji meri, kot jih je do sedaj.

D—x

FRANCOZI IN NARODNI OVRPLJALI KRAJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

francoski štab toliko vojaštva, da bo močna posadka v sleherni nemški vasi zasledena osemn.

Paris, 28. apr. — Entente reparacijska komisija se je sedaj, da mora Nemčija plačati 132 milijard zlatih mark odškodnine za škodo, ki so jo naredile nemške armade v zasledenih krajih takom vojne.

V uradnih krogih se govori, da bo Francija zahtevala, da Zburke drave garantirajo plačilo nemške odškodnine, ako bo ameriška vlada s posredovanjem prišla za nova pogajanja.

Washington, 28. apr. — Delavni departament se ni potrdil vesti, da je Francija sargila nemški protipogoje kot nesprejemljive. Nemška nota je še vedno v pretrahu in Hughes čaka na odgovore zaveznikih vlad. V službi, da entente zavrne pogoje, bo Hughes informiral Nemčijo, da mora spremeniti pogoje.

London, 28. apr. — Likost George je rekel danes v parlamentu, da niso protipogoji nemške vlade glede odškodnine vredni nič.

VAŽNO VNEŠNJE SO STAVILI SELSKOPOSARJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

ije najhujše vrste, če ne ubogamo.

"Da odvrnemo krvotilje, smo se ravnali po inštrukcijah drhali. "Nihče ni trdil, da so mošje, deportirani iz Harrisona, trčili kakšno postavbo. Val so bili odbojniki pripravljeni delavskih organizacij.

"Zdaj imamo informacije, ki so nas prepričale, da volivajo ravno tiste ale ale, ki so veljavale na drhal v Harrisonu, na dalu in da podpirajo ravno tiste elemente, da deportirajo na stolina naših članov, ki so vlad na stajki. Ti delavci so državljani, ki žive po postavah, večinoma rojeni v državi Arkansas, med njimi tudi lastniki svojih domov. Njih odin prestopok je v tem, da ne hitavajo, da sodniški upravitelj ravna po postavah."

Senator Cummins je obljubil, da se zaaljšalo pride, da izpovevalo deportacij, iz Bele hiše in justičnega departamenta pa še ni nobenega glasu, ki bi dokazoval, da je učinek te imenovani trajal na mr. Hardinga dalje kot en trolek.

Po informacijah se šolezniki organizacije pripravljajo, da predložijo senatnemu odesku vse dokaze o akciji drhali.

V namenu in značaju se da arkansaška drhal primerjati s fašisti v Italiji, ki tudi sistematično in v tolpah uničujejo delavske glavne stavove in ubijajo odbojnike delavskih organizacij v italijanskih industrijskih središčih.

METEORITI.

Prvi maj je praznik in dan manifestacij tistega delavstva, ki se zaveda, da ni svobodno, dokler obstaja kapitalizem.

Vse je šidovski! ...

"Marka je bil šid, Adler je bil šid, Engels je bil šid, La Salle je bil šid, Trocki je bil šid, Lenin je bil šid (to je debela franciskanska laš, Lenin je štokovski Rus), Natan v Rimu je bil šid, d'Annunzio je bil šid (kaj pa je šid?), Gompers je bil šid."

Do tujak je našel pač Kazimir, da je na naštevamo mi: Kristus je bil šid, Mojzes je bil šid, David je bil šid, vsi apostoli in evangelisti so bili šidje! Katolištvo je otrok šidovstva! Stari testament svetega pisma je mitologija Hebrejcev! — Schiff, Kuhn, Rotchild in drugi šidovski velebankirji so največji nasprotniki socializma in največji podporniki sodanega sistema in krščanske cerkve! —

Torej da se razumemo: Marka, Engels, Adler, La Salle so bili po veri ravno toliko šidje kot je bil Kristus; Trocki da ravno toliko ne šidovstvo kakor pise te vrste.

Škaf je, da Kazimirji mslijo, da bodo osvojili socializem, če kašajo na par socialistov šidovskega rodu, hah! — pri tem pa ne vidijo, da je med kapitalisti v Ameriki, Angliji, Franciji in povsod cela armada šidov, ki izkoriščajo enako šidovski, katoliške, pravoslavne, luteranske in druge verske in brezverske delavce. Kaj je torej s šidovskimi kapitalisti, pater Kazimir?

Pohujšanje v dolini Ameriki!

Statistika ne pove, koliko so delavci popili vina v zakramen-talnih avrhe v prolektu. Dance ga smejajo v te "avrhe" dva milijona galonov na mesec!

Dva milijona galonov vina za mesec; deset milijonov galonov vina, piva in žganja za bolezniti! Kder ni "pohujšanje" ali "bol-lest" — mora biti tizen.

Strand pravi, da bo imel re-

ndevous s Nemčijo dne 1. maja. Kaj pa, če bi imel Strand reude-svica domat?

Polnmaš novostiljivih fraz.

Dejala svoboda — pomeni svobodo izkoriščanja.

Svoboda govora — za tiste, ki imajo tilike moke.

Dejala svoboda zločinosti — za pojasniti glaj poročilo Medcer-tanega sibanja o razmerah v lahinskih tovarnah.

Imačko predstavništvo — s pomenom, da ljudski predstavniki ali so v obnove, ako ne u-kažejo dandemur občujam.

Največednostna vlada — pri-dei val poistakliti jetniki.

Zekim in rad — za vse, samo za delavce ne.

Modri državnik.

Pride državnik, star ko zem-lja, in plešati ko luna, pa pravi: Prijatelji, jutri bo lepo vreme, če se bo dež.

Ljudje, ki ne morejo biti brez državnika, se spogledajo, priki-majo in vzklikajo: Modro povedal! Hm! Hm!

Državnik sestrobi na nos, se od-kašlja in reče: Lejda se nikdar ne potopi, dokler plava na površju.

Novo razočaranje: Bajgaš, ta-ko je!

Državnik: Prijatelji moji, ako se ne veste, vam povem kaj veli-ko skrbnost: dve in dve je štiri.

Nebena dvoma ni več, solne tečejo po licu in zaključeno je so-glasno, da moč ve, kaj govori.

Taki so državniki in taki so ljudje.

Če je res, bla so bili odkriti oja-zi vrelci v San Salvadorju, potem gooodbna neodvisnost te dešeli-ce! Lina reparerje — pardon, li-sa narodov — bo kmalu debati-tala o novem mandatu.

Poštni departament, ki je odprl omejene poštno sveto s Rusijo, svari, da naj vsakdo pazi, kaj piše v Rusijo, kajti "ruske sovjetske oblasti bodo najhri opirale pi-sma."

Boljševiške srhe bodo kajpada odpirale pisma! Poštena demo-kratska vlada, kot je na primer v Jugoslaviji, se nikoli ne potiz, da bi delala kaj takega!

K. T. B.

DOPI SI.

Največja Slovenska Banka v Ameriki.

V 3 TEDNIH VAM POSLIJEMO
Vsi denar, ki ste ga namenili za vstop v naše domovino
in v šestih tednih
bodo prejeli lastnoročno podpisano potrdilo od predjavnika
denarja.

Denar pošiljamo po domačem listu. Naša banka
stoji pod državnim nadzorom in lahko nam vrne
križi potrdilo svoj denar.

Prodajamo vsene karte (tikete) za vse parnike, kar
vam pripeljemo tudi stroje i ostrega blaga. Ispostavimo
tudi poto (pasa) in vse druge kar in potrebne za potovanje
iz Amerike v domovino in iz domovine v Ameriko.

Pilite bati na poljenje v domovino lastni.

Slovenic Immigrant Bank,
400 WEST 32nd STREET NEW YORK, N. Y.

Kapital \$100.000.00 Rez. zaliha \$30.000.00

Novice iz Jugoslavije.

IZ USTAVOTVORNEGA ODBORA.

Kanceljarski — sprejet.

Beograd, 5. aprila. 45. redni sastanak ustavnog odbora je otvoril predsednik dr. Momčilo Ninčević ob 9.30 dopoldna. Na dnevnem redu je bila rasprava o čl. 13, ki govori o veri.

Pred. dr. Šerjaj (demokrat) je nadaljeval svoj govor, ki je bil prekinjen na smotnem sestanku radi velikega razburjenja v dvorani. Navajal je, da nekateri poslušalci iz pastirkega vama ljubljanskega škofa dr. Jamnika ter iz nato oplovali kako je tudi sedaj ob časi volitev v komisijah rabila duhovščina leta sredstva, s katerimi je pred vojno ustvarila za ljudsko stranko. Govornik je napovedal, da ne bi hotel duhovščini izročiti denarja, ki bi bil namenjen za druge namene, saj bi se agencija shodila od države in iz te poročila.

Pred. dr. Dulbič (Jugoslovanski klub) je v svojem govoru poudarjal, da se bo naša država sama izkujala in vrsto evropskih držav, ako bi se sprejel odstavek, ki zaključuje čl. 13. Poudarja, da v ustavi ni druge določbe v tem pogledu in ni tako n. pr. nikjer rečeno, da uradniki ne smeje agitirati v smislu čake stranke. Ta določba je skoraj naperjena proti vsem verskim predstojnikom, toda če se vame v polovici povod njemu postanku, sodi, da je naperjena samo proti katolič. duhovščini (glasovi: proti njihovega dela.) Končno je predlagal govoriti, naj se glasuje o vsaki stavki posebej, končno pa o stavku, ki se tiče kanceljarskega.

Pred. dr. Vojniak je zaviral trditve, da so Slovenci ustvarili odstavek o kanceljarskega v

ustavni načrt, vendar pa ne odločanja možnosti, da so dali za to inicijative. Pravi, da je v splošnem državni interes, kakor tudi v interesu verskega mira, da se sprejme to določila, kakor je predlagati v načrtu. V svojem govoru je poudarjal, da so po novi ustavi vse vere enakovredne, da so vse priznane konfesije javnopravne korporacije, ki imajo pravico vršiti gotovo oblast ter uživajo gotovo podporo od države, zato pa ima država tudi pravico, da vrši nadzor nad izvrševanjem oblasti organov vseh verskih poverljivosti. Nato je bil k členu 13. sprejet tudi odstavek, da se prestopki proti njegovim predpisom kaznujejo samo na toboh privatnih oseb in da se toboh vlagajo neposredno pristojnim sodiščem, ki imajo izvršiti preiskavo.

Ustavni odbor je svoje delo dovršil.

Po burni razpravi o kanceljarskega je sprejel ustavotvorni odbor še ostale prehodne odredbe glede stalnosti sodnikov, glede rešitve agrarnega vprašanja in glede ustanovitve gospodarskega sveta. S tem je delo ustavnega odbora dovršeno in tedaj parlamentarnega življenja se bo preneslo zopet v plenarne seje.

Škafni promet se omejuje med Beogradom in Parizom. Z načrtom se bavi seka delniška družba. V Ljubljani bo postaja za to železno progo.

Novinarski kongres v Sarajevu. Na velikonocne praznike je sboval v Sarajevu kongres jugoslovanskih novinarjev. Ker so v naši državi skoro vsi listi — s 2 ali 3 izjemami — odvisni od belgrajske vlade, zato kongres ne bo imel nobenega uspeha. Členi, ki ni materijelno odvisen od svojih gospodarjev (bank, vlade etc.) ostane in bo ostal hlapci svojega gospodarja — vlade ali pa stranke.

„Žrtvujte za državo!“ Tak odgovor je dobila neka revna proletarska žena na nekem finančnem uradu v Ljubljani, ko je prosila, naj ji izmenjajo kopice umazanih avstrijskih K za nove. Da! Proletarce naj žrtvuje teko zabluzene solde monarhističnemu kapitalističnemu molohu. Banke seveda so se pravočasno potom raznih političnih in vladnih špekulantov rešile — umazanega balasta. Zakaj se mastne banke ne žrtvujejo?

Ljubljanska drama. — Narednik Ivan Kliba je 8. aprila okoli polu 1. ponoči v strastnem navalu ljubosumnosti obšel in pištlo svojo zaročenko Franjo Ivančič. Za tem si je pogel sam kroglo v denno senco skozi glavo. Franja Ivančič, 21 letno lepo dekle, pomnoha manipulativna na čakovnem uradu, je zadobila težko rano skozi desni del prsi in nad pljučni skoki hrbet. Prepeljali so jo takoj v bolnico, kjer so jo obvezali. Bana ni smrtne nevarna. Ljubosumni narednik Kliba je obležal na mestu mrtve in so ga vojaki odpeljali v garnizijsko mrtvašnico. Kliba je bil že dalj časa ljubosumen. Prejšnji večer se je pripeljal iz Zagreba, kjer služi pri brzoglasnem bataljonu IV. armije. Kliba je neprimerno potikal na okno zaročenke. V kuhinji njenega stanovanja v pričetku hile št. 6. na Karlovački cesti se je nato odigrala ta ljubljanska tragedija, ki je med vsemi stanovanjski vabudila veliko vznemirjenje.

Izkopano slovensko okostje. Za bančno poslojce „Gospodarske banke“ temelj kopajoči delavci na Mikloševci cesti so 8. aprila popoldne izkopali slovensko okostje: črepanje, vretenca hrbtnice, kolčne kosti in še nekatere druge. Razbito lobanje s zobmi so odnesli v muzej, da jo pregleda muzejaki knos dr. Kos.

Spopadi med Hrvat in Hrvat v Istri. In Ptuj poročajo, da je v Kralju prišlo dne 4. apr. do kr-

vavih spopadov, med hrvaškimi kmeti in par fašisti. Do spopada je prišlo vlad tega, ker je hotel na shodu govoriti hrvaški kmet, kar so skušali fašisti preprečiti s silo. Kmetje so razjarjeni zabili streljati. Štirje fašisti so bili teko ranjeni, enega so pa kmetje ubili s palicami. Dne 7. apr. je prišlo do novih spopadov, ki so v zvezi s volilno agitacijo.

Štrajki v Zagrebu. Delavci sohoslikarske, pleskarke in čevljarke stroke so vložili pri svojih delodajalcih memorandum za 75 odstotno povznesanje plač. — Štrajk pekarskih pomočnikov še vedno traja. Zahtevali so tudi krojaški pomočniki.

VABILO!

SLOVENSKI DRAMATIČNI KLUB „DILETANTE“ V COWENAUDE, PA.

pridei dne 7. maja 1921 v dvorani sv. Alojzja na First Alley ulici pristno slovenski domači zabavni večer, na katerega ujudno vabimo vse cenjene rojake in rojakinje, ki so prijatelji slovenskih predstav in poštene domače zabave, da se mnogoštevilno udeležijo prireditve. Igrana bude „Neubogljiva hči“ ali najdena mrtva na materinem grobu. To je precej priljubljena žalostinska drama, sicer ako ravno ste jo že videli enkrat prej vam gotovo ne bo šlo ako je vidite še enkrat. Kdor pa še ni videl te igre, bode tudi gotovo odnesel dober spomin. Za tem bo igrana „Fajfica tobaka in čačica kave“. Smešnica iz navadnega kmetkega življenja. V ti igri se pokaže zvitost žensk, kako priti do veljave „hlač“, s Blaž Robavanikov je pa znal izvrstno posvetiti tem hinavkam prav po domače a pliskrom kave.“ Ker bosti dve precej dolgi predstavi, bo ostalo le malo časa za pleskaljina, da bo vseno dovolj užitka se je proskrbelo pristno slovensko žamel orkester godbo, tako da bo klo vse v „luft“.

Začetek točno ob polu osmih svečer. Vstopnina za moške je 75c, za dame 50c in otroci po 10c. Otroci v spremljiv staršev se prosti vstopnina.

Torej še enkrat na svidenje pri zabavi dne 7. maja, svečer. Vabi Odbor!

RAD BI IZVEDEL.

Kje se nahaja moj brat Franc Čebular po domače Matevžev iz Škofljega. Pred letom in pol bival je v državi Wyoming in sedaj pa ne vem kje je. Poročati mu imam soto važne stvari, katere sem prinesel s seboj iz stare domovine, od kjer sem prišel pred tednom dni. Ujudno prosim vse cenjene rojake iz širok Amerike, ako kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, za kar bom soto hvaležen, ako bo sam čital ta oglaš, naj se mi takoj prijavi na moj naslov: Alojz Čebular, P. O. box 126, Vandling, Pa. (Adv.)

RADOST IN VESELJE

nasitno doma v domovini, kadar dobo vst od svojcev in Ameriki. Ali vam je veliko volje ako prejmete pomoč v denarju od svojih sorodnikov in Ameriki.

AMERICAN UNION BANK

pošilja denar v JUGOSLAVIJO, najceneje, najhitreje in najzgodnje. Ako šelite poslati vaš denar v domovino BREZJAVNO za samo EN DOLAR, tedaj pošiljate nam takoj na pojamla.

ULOGI

prinašajo vam po 4% obresti in vaš denar je pri nas varno naložen. Izplačamo vse uloge vaš čas brez vnočnega obvešila v naprej.

PRODAJAMO „SIFKARTE“.

lavno notranstvo. Proskrbimo poa za pojamla pošiljate na:

AMERICAN UNION BANK,

JOHN NEMETHI, pred., 10 East 22nd St., New York, N. Y.

BAKRENE KOTLE

BAKRENE KOTLE izdelane iz najkvalitetnejšega bakra v velikosti za 4 galone po \$15.00; 6 galonov za \$20.00; 8 galonov za \$25.00 in 10 galonov za \$35.00 P. O. B. New York. (Vi plačate pošiljateljske stroške). Pošiljate denar z naročilom. Istotako pošiljate tudi pomoč za čiščenje.

VICTORIA SUPPLY CO., 784 Morton Bldg., New York, N. Y.

POZORI

RAZPRODAJA NA JAVNI DRAŽBI.

Ena postlana postelja dve omari za obleko, ena sofa, gramofon in 12 plošč in mala miza, živalni stroj Singer, dva stroja za mleti meso, ribežen za zelje ribat, kuhinjska peč na premog, peč za gorkoto na keratin, tri ure budilnice, vreča suhih jabolk in bruskev, nekaj bučijev krompirja, pet praznih vinskih sodov, ena preča za mletje in prečanje, velik brusilni kamen, 6 čevljev velika žaga, par kratkih žag, orodje za vrtnje lukey v zemljo, dve lopati, ena samokolnica, razni navijalni ključ, par stružnikov, nekaj lončene posode za maso ali mleko, 20 starih kokoši, in precej malih piščancev in kokošje, ki še vale, kočija za enega konja, en voz, kočija brez strehe, konjska oprava, eno sedlo, 12 konjskih uzd, ena dobra krava, ki daje eno in pol galone mleka na dan. Ta razprodaja se bo ršila dne 14. maja, t. l. Začetek ob 3 uri popoldne na farmi pri Matt Pernišeku Harrison City, Pa. (P. O. Box 188). Farma se nahaja 2 milj od Exporta, Pa. in 2 milj od Harrison City in le eno miljo od Pleasant-vale, Pa. (Adv.)

POORBLASTILA

dela MATIJA ŠKENDER 212 LET za rojake po celi Ameriki. On še mora vedeti, kako se pooblastila izdelujejo. Pili mu in razložili svojo zadevo, pa ti bo naredili vse pravilno, da ti ne bo mogoče grunt prodan s nepravilnim pooblastilom.

CENE ZA DENARNE POŠILJATVE.

V Jugoslavijo pošljemo za:

\$ 2.00	K 240
5.00	K 620
10.00	K 1,250
25.00	K 3,150
50.00	K 6,400
75.00	K 10,000
374.00	K 50,000

Za slučaj, da hoče kdo poslati denar v dinarjih, naj računa 4 krome za en dinar.

V Italijo pošljemo za:

\$ 5.00	110 lir
10.00	210 lir
23.00	500 lir
45.00	1,000 lir
222.00	5,000 lir

Denar naj se nam pošlje po poštini money-order ali po bančnih draftih ali Express čekih ali v registriranih pisnih na:

SAKRAJNEK & ČERNIČ
Slovenska banka,

70—8th Ave. New York City

PRIPOROČILO

V zalogi imam sedaj dobre čevlje za moške in dečke po smernih cenah. Pridite in se prepričajte.

Popravilam tudi stare čevlje. Delo izvršeno točno, dobro in po ceni. Se priporoča vaš rojak.

JACOB ADAM,
1845 West 22nd Street,
CHICAGO, ILL.

Prišlo je veliko število potnikov katere je naš Hrvatski Bankir

— ZARO —

priveč meseca marca na parnikih Chicago, Rochambeau, Niagara, La Touraine, La Lorraine in še vedno dohajajo.

HITITE DOBITI SVOJCE

ker je sedaj bankir Zaro ustanovil tri svoje urade, enega v Belemgradu, drugi v Zagrebu in tretji v Havre, da bo svojim potnikom v pomoč hitro in jamčeno potovanje. Zastopa vse parobrodne črte, vi si lahko sami izberete katerikoli parobrod.

HITITE Z NAZNANILOM ZA VAŠ POS IN ZA ODHOD V DOMOVINO

ker kdor se prvi prijavi pride tudi prvi na vrsto. V New Yorku in v Havre vas pričaka Zarin zastopnik in vam brezplačno pomaga pri vseh zadevah pri potovanju.

POTRUDITE SE HITRO POSLATI DENAR V DOMOVINO DOKLER JE ŠE TAKO NIZKO CENO DENAR

\$7.50 ZA JUG. KRON 1000.

V teku 18 dni vam dostavi denar naš bankir Zaro v domovino, hitro, točno in jamčeno. Za poslati denar osebi v domovini, vam da za jamstvo poštini rezit, a za dostavo denarja na banko v domovini vam preskrbi uležno knjižico.

Ne izgubljajte časa, temveč se takoj obrnite za vas česar potrebujete do vašega državnega pooblaščenega bankirja

HENRY C. ZARO,

39 Cooper Square, New York City.
Tel.: Orchard 7007.

Zanesljivo in hitro

poskrbuje denarna izplačila v stari domovini in opravlja druge bančne posle

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Rojaki, poslužite se v vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega zaklada.

Za FRANK SAKSER STATE BANK

Frank Sakser, predsednik.

Jimmie Higgins.

Small UPTON ENCLARE.

S dovoljenjem avtorja povod

IVAN MOLJE.

(Nadaljevanje.)

„Pavel, ti si sverinal!“ satuli Helena. „Ubi-
jen si!“
„Le ubij me! Ši mi vstati za življenje — am-
pak to delo izvršim predno umrjem!“

Istrial se je in njen rok in druga dva sta
jo prišla in jo odnesla napol nezavestno in hile.

Vse ta čas sta Jimmie in Lissie stala v kotu
sobe okamenela groze, Pavel se obrne k njima.

„Moja dobra prijateljica, prosim, da mi poso-
dite sobo na pol ure. Dobro vama plačam — ved
vama dam kot je vredna va hila.“

„K-kaj pa bote delali!“ vpraša Higgins z
velikim strahom.

„Fanta bomo zaučili nekoliko fundamental-
ne moralnosti. Bil je slabo vzgojen in popraviti
moramo z nošom, česar ne popravi več beseda.“
Jimmie ni razumel, kaj je govoril oni, toda
ni se upal ponoviti vprašanja, kajti nikdar v svo-
jem življenju še ni videl moša, ki bi bil govoril s
takšno odločnostjo. Jimmieju se je zdelo, da stoji
pred njim nadčloveški stvor, grozoviti in noseč
tisk in groz osvete.

Vrata so se zopet odprla in v sobo je stopil
Lacey Granitch v družbi dveh moš, ki sta ga dr-
žala za roki po padeduh; roke je imel svezane.
Jimmie je zagledal v Granitchu vrhunec vseh
strahov prirozov, ki so se odigravali pred njim
tisto noč. Obras mladega gospodarja tovarne
Empire Machine je bil selen — absolutno in re-
snično zelen. Njegova kolena so se šibila in nje-
gove temne oči so bile oči averi v past.

Za njimi je prišel drugi moški, ki je prinesel
dva črna, majhna kovčega, katere je položil na
tla. Nato je odšel prvega in vzel iz njega nekaj
aparata, katerega so se držale hile; pritiskal je
gumb in mehka, bela svetloba je napolnila sobo.
„Pojdita sedaj v drugo sobo“, je dejal Pavel
Higginsu in njegovi heni. „Vsemita si vajino sve-
tilko in poskakajta, dokler vaju ne pokličem.“

„K-kaj pa bote delali!“
Jimmie je še zbral toliko poguma v sebi, da
je ponovil vprašanje, toda demon v osebni mogoč-
nega tujca je pokanal z roko na vrata v zname-
nje, da naj odide. Nato je rekel, da naj bo brez
skrbí, kajti plašan bo dobro — in nikogar ne bo
bilso. Hila je dobro zastražena.

Ropot je sбудil mladega Jimmieja, ki se je
pričel jokati. Lissie je naglo skočila k postelji, da
umiri otroka, Jimmie je pa položil zakajeno sve-
tilko na omaro in prišel k heni na posteljo. Dr-
žala sta se za roke, ki so se jima tresle.

Iz sosednje sobe je bilo natančno slišati vsak
glas. Lacey je nekaj časa proslil milosti, toda Pa-
vel mu je zapovedal, da naj drži jezik za sobmi.
Nato je bilo slišati brenanje in otepanje z rokami
in temu je sledilo teško sopihanje ter strašno
sopihanje, ki je sodelo ponehalo. Čez nekaj hi-
pov se je pa prikrajal v Jimmiejevo spalnico oga-
ben duh. Jimmie in Lissie sta se spogledala v sil-
nem strahu, ali razumeli nista mogla, kaj je. Ta-
ko potem se je oglašalo čvrje tuljenje mladega
Granitcha, kakor da trpi peklenke bolečine. Tu-
ljenje je bilo nepopisno in potne kaplje so pro-

ale/Higginsovo čelo, ko je poslušal grozne glaso-
ve. Jimmie se ni mogel več premagovati in še je
mislil odproti vrata in protestirati proti mučenju
človeka ali pa skočiti skozi okno in obvestiti svo-
jega gospodarja, ko se odpro vrata in Pavel je
stopil k njima in hitro aspri duri za seboj.

„Vse je v redu, le nikar se ne plašita, radi
krika“, je dejal mirno in s tisto stransko odloč-
nostjo v očeh. „Ljudje imajo navado, da kriče,
kadar se jim da anestezija; to ni nič novega.“

Stal je tam še nekaj trenutkov s stanzjenim
sobni, dokler se je ponavljalo vpitje. Kmalu je
pa tuljenje prenehalo in nastala je tišina — dol-
ga, dolga tišina. Pavel je odprl duri in odšel v
drugo sobo, Higginsova sta pa sedela kakor
okamenela na postelji in se držala čvrsto za roke.

Zdaj sedaj je bilo čuti komaj slišne besede
in sopljanje po sobi, medtem pa je neprestano pri-
hajal v spalnico strašni duh, tako da sta Higgin-
sova mislila, da se zadušita s otroci vred. Grozen
molk ju je hotel umoriti, toda končno sta zopet
zašlela Granitcha, ki je stokal, toda s slabim
glasom, kakor da umira.

„Moj Bog, kaj delajo!“ zašepče Lissie.
„Tega ne bi smeli dovoliti. Najina dolžnost je, da
pokličeva koga, Jimmie.“

Tisti hip se zopet odpro vrata in Pavel vstopi.
„Edaj je vse dobro: on se vrača k zavesti.“

Oba nista imela pojma, kaj naj pomenijo be-
sede „se vrača k zavesti“, ampak Jimmie je bil
prepričan, da je peklenški tujec izvršil svoje ma-
ščevanje in da je sedaj zadovoljen Val so molčali.
Iz sosednje sobe je bilo slišati bljuvanje in potem
je prišel Lacey proklinjati s slabim glasom. Dajal
je svojim mučiteljem ostudna psovke. To je po-
magalo, da je Jimmie prišel k sebi in čuvstvo
groze ga je minilo. Pavel je odšel in se vrnil čez
nekaj trenutkov rekoč: „Zdaj smo opravili in
gremo. Čisto nič vama ni treba skrbeti. Bolnik
ostane tukaj. Čim pridemo do prvega telefona,
pokličemo ambulanci voz, ki ga odpelje v bolniš-
nico. Budita mirna in čakajta voza. Takaj je
plašilo se silitost, ki ste jo imeli z nami.“

Pri zadnjih besedah je neznanec stianil Ji-
mmieju v roko šop bankovecev, katere je zadnji
mehanizem vzel.

„Se nekaj. Ako vaju kdo vpraša o dogodku
nocojšnje noči, kar recita, da nič ne vesta. Zal
mi je, da sem vaju motil, ampak pomagati se ni
dalo. Lahko noč.“

Moš v železno voljo je odšel in v nekaj hipih
so utihnilli koraki njegove družbe pred hila. Za-
ropotal je avtomobil in izgubil v temni noči.

Vse tresoč se je Jimmie odprl vrata in pogle-
dal v sosedno sobo. IVdel ni ničesar, ker je bila
tema, toda slišal je stokanje na tleh.

„Daj mi vodo“, je prosil Lacey. Jimmie je
stopil po prethi do omare, vzel petrolejko in zo-
pet pogledal skozi vrata. Lacey je ležal na podu
pokrit s rjuho do vratu. Njegov obras je bil ru-
men in splošno vlad bolečine.

„Vodo, vodo!“ je vadihoval proti Jimmieju.
Higgins je naglo skočil po kozarec in zajel vodo
iz škafa. Ko je Granitch pokusil vodo, je pričel
sopet bljuvati. Skremšil je usta, iztezel vrat in
telo se mu je krčilo. Iz grla mu je uhajalo mehko
hropenje, in ko je obrnil oči proti Higginsu, so
se v trenutku zaskrile v sovražnem bleku in iz
ust so prišle komaj slišne besede. „Vidiš, kaj si
mi naredil, prokleti, mali dihur!“

(Dalje prihodnjik.)